

MALTA

QORTI CIVILI

PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF

ANTHONY ELLUL

Seduta tas-6 ta' Ottubru, 2014

Citazzjoni Numru. 189/2007

Cecil Pace u bhala Direttur ta' M.I.D.C. Limited

Vs

**Dr Richard Sladden u l-PL Mario Mifsud Bonnici li b'digriet tal-5 ta' Marzu 2007
gew nominati kuraturi biex jirraprezentaw lill-assenti Michele Martone u
okkorrendo Herbert Baldacchino bhala mandatarju tal-assenti Massimiliano
Martone¹ u b'digriet il-qorti ordnat korrezzjoni fis-sens li ghall-konvenuti assenti
qiegħed jidher l-avukat Dr Mario De Marco**

¹ Peress li fit-18 ta' Gunju 2007 l-avukat Dr Mario de Marco ipprezenta twegiba guramentata bhala mandatarju ta' Michele u Massimiliano Martone, il-qorti tordna korrezzjoni fl-okkju.

Kopja Informali ta' Sentenza

Permezz ta' rikors prezentat fit-2 ta' April 2007, l-atturi ppremettew u talbu:-

Illi r-rikorrent Cecil Pace huwa azzjonist tas-socjeta' rikorrenti M.I.D.C. Limited kif ukoll direttur taghha;

Illi r-rikorrenti kienu konvenuti fil-kawza fl-ismijiet "Herbert Baldacchino bhala mandatarju ta' l-assenti Massimiliano Martone vs. Cecil Pace u Henry Pace f'isimhom proprju u Cecil Pace bhala Direttur u ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta' M.I.D.C. Limited u ghall-interess li jista' jkollu Emanuel E. Bonello bhala kontrollur tas-socjeta' Malta & Europe Hotels Limited in rapprezentanza ta' l-istess" (Citazzjoni Numru 1707/93);

Illi fl-imsemmija proceduri l-intimat odjern Michele Martone xehed falz kif ser jirrizulta mill-provi li sejr in jingiebu f'din il-kawza;

Illi l-qerq li jirrizulta fid-depozizzjonijiet konfliggenti tieghu huwa palesi. Inoltré, il-prova tal-qerq tinsab assodata b'xhieda ohra indipendenti, kif ser jigi muri fit-trattazzjoni tal-kawza;

Illi l-qerq li jirrizulta fid-depozizzjonijiet konfliggenti tieghu huwa palesi. Inoltré, il-prova tal-qerq tinsab assodata b'xhieda ohra indipendenti, kif ser jigi muri fit-trattazzjoni tal-kawza;

Illi f'dawn ic-cirkostanzi japplika l-principju ta' dritt civili sostantiv u procedurali fraud omnia corruptit;

Illi l-imsemmi Michele Martone xehed, fost affarijiet ohra, illi huwa kien akkwista validament minghand il-konjugi Antonio Ghidoli u Nada delle Piane l-ishma maggoritarju li dawn kellhom fis-socjeta' Malta & Europe Hotels Limited;

Illi minhabba f'din ix-xhieda falza r-rikorrenti sofrew pregudizzju sostanzjali u gew zvestiti minn proprjeta' private appartenenti lilhom minghajr ma rcewew l-ebda kumpens.

Għaldaqstant, l-atturi jitolbu għar-raġunijiet premeffi, lil din l-Onorabbli Qorti sabiex:-

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi l-konvenut Michele Martone xehed falz fil-proceduri fl-ismijiet "Herbert Baldacchino bhala mandatarju tal-assenti Massimiliano Martone vs. Cecil Pace u Henry Pace f'isimhom proprju u Cecil Pace bhala Direttur u ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta' M.I.D.C. Limited u ghall-interess li jista' jkollu Emanuel E. Bonello bhala kontrollur tas-socjeta' Malta & Europe Hotels Limited in rapprezentanza ta' l-istess" (Citazzjoni Numru 1707/93);

2. Taghmel dawk l-ordnijiet, tohrog dawk l-atti u taghti dawk id-direttivi li tqis xierqa sabiex tizgura t-twettiq tal-principju *fraus omnia corrumpit*.

Permezz ta' risposta prezentata fit-18 ta' Gunju 2007 l-Avukat Dr Mario de Marco, bhala mandatarju specjali tal-assenti Michele Martone u Massimiliano Martone ddikjara:-

(i) illi preliminarjament din l-azzjoni kif dedotta hija improponibbli stante li l-azzjoni proposta ma tinkwadra ruhha u ma hija msejsa ma ebda disposizzjoni tal-ligi;

(ii) illi b'referenza ghal tieni paragrafu tar-rikors mahluf, il-kawza imsemmija mir-rikorrenti giet deciza a favur tal-atturi f'dik il-kawza u cioe' l-intimati fil-proceduri odjerni u dana wara li s-sentenza moghtija mill-Onorabbli Prim'Awla fil-31 t'Ottubru 1997 giet konfermata f'sede t'appell mill-Onorabbli Qorti tal-Appell Superjuri fil-25 ta' Frar 2000 u regghet giet konfermata fir-ritrattazzjoni fi stadju tal-appell fit-22 t'April 2004, liema sentenza llum ghaddiet in gudikat a favur tal-esponenti;

(iii) illi f'dawk il-proceduri r-rikorrenti kellhom kull opportunita li jressqu xhieda, jikkontroezaminaw xhieda mressqa mill-esponenti sabiex juru l-allegata xhieda falza, haga pero' li ma rrizultatx f'dawk il-proceduri;

(iv) illi ghaldaqstant l-azzjoni kif proposta hija biss abbuz tas-sistema legali ghaliex hija intiza sabiex terga tiftah proceduri dwar materja li llum ghaddiet in gudikat;

(v) illi l-azzjoni kif proposta hija wkoll inammissibli stante li ghandha bhala effett li tiddistruggi jew tirrestringi l-effett tal-gudikat tas-sentenzi surriferiti;

(vi) illi fi kwalsiasi kaz it-talbiet tar-rikorrenti huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u jimmeritaw li jigu michuda fl-interessa taghhom;

Kopja Informali ta' Sentenza

(vii) salv eccezzjonijiet ohra permessi mil-ligi.

Inizjalment gew appuntati kuraturi deputati sabiex jidhru ghall-konvenuti, li pprezentaw twegiba (fol. 110). Il-qorti ma tarax il-htiega li tirriproduci dak li nghad fit-twegiba ghaliex fis-27 ta' Gunju 2007 l-atturi pprezentaw nota (fol. 123) li biha rtiraw l-kawza fil-konfront ta' Herbert Baldacchino u l-kuraturi deputati nhargu mill-kawza (ara verbal tas-seduta tas-27 ta' Gunju 2007 a fol. 121).

Il-qorti semgħet il-provi u rat l-atti. Rat ukoll l-atti tal-kawzi 1707/93 u 1202/07.

F'din il-kawza l-atturi qeghdin ifittxu dikjarazzjoni li Michele Martone xehed falz fil-kawza **Herbert Baldacchino nomine vs Cecil Pace et proprio et nomine et** (1707/1993). Kawza deciza b'sentenza tal-Qorti tal-Appell fil-25 ta' Frar 2000 u li kienet titratta 9,212 sehem fil-kumpannija Malta & Europe Hotels Ltd, u li fiha Herbert Baldacchino kien qiegħed jidher bhala mandatarju ta' Michele Martone, iben Massimiliano Martone. L-attur talab dikjarazzjoni li hu l-uniku azzjonist ta' dawn l-ishma fil-kumpannija Malta & Europe Hotels Ltd.

B'sentenza li nghatat minn din il-qorti fil-31 ta' Ottubru 1997, il-qorti ddikjarat li Massimiliano Martone hu legalment l-uniku azzjonist proprjetarju ta' l-azzjonijiet fil-kumpannija Malta & Europe Hotels Limited. Fis-sentenza tal-25 ta' Frar 2000 il-Qorti tal-Appell caħdet l-appell tal-konvenuti.

Mis-sentenza tal-Qorti tal-Appell il-konvenuti Pace proprio et nomine pprezentaw proceduri ta' ritrattazzjoni. B'sentenza tat-22 ta' April 2004 il-Qorti tal-Appell caħdet it-talba. F'dan il-process wahda mill-allegazzjonijiet ta' Pace kienet li s-sentenza tal-25 ta' Frar 2000 ittieħdet b'qerq. Wahda mill-okkazzjonijiet fejn Pace allegaw il-qerq kienet:-

"6. Ghax qarraq bil-qorti bid-dokumenti li ipprezenta u bix-xhieda ta' Michele Martone, li ma kienet korroborata minn hadd u, anzi, kienet kontradetta bix-xhieda mahlufa ta' Nada delle Piane" (ara pagna 9 tas-sentenza).

Dwar dan il-Qorti tal-Appell qalet:-

Kopja Informali ta' Sentenza

*"Is-sitt episodju ta' qerq imsemmi mill-konvenuti Pace proprio et nomine huwa episodju ta' qerq waqt il-proceduri ghax huwa allegazzjoni ta' xhieda u dokumenti foloz. Izda huwa biss allegazzjoni: ix-xhieda ta' l-attur u d-dokumenti minnu esebiti gia kienu meqjusa mill-ewwel qorti u minn din il-qorti, u nghatat decizjoni dwarhom; ma hux bizzejjed biex issa jitqiesu foloz illi l-konvenuti jghidu hekk, jew li jressqu xhieda ohra li ma tabqilx magghom, aktar u aktar meta, ghar-ragunijiet li ga rajna, dik ix-xhieda – l-istqarrija mahlufa ta' Nada delle Piane – ma hijjex ammissibbli f'dan l-istadju. **Li kellhom jaghmlu l-konvenuti hu li, qabel ma fethu din il-kawza, jiksbu dikjarazzjoni gudizzjarja illi x-xhieda moghtija mill-attur hija falza, biex hekk ikunu jistghu jitolbu ritrattazzjoni taht il-paragrafu (j) ta' l-art. 811 tal-Kodici ta' Organizazzjoni u Procedura Civili".***

L-Artikolu 811(j) tal-Kap. 12 jipprovdi li hemm lok ta' ritrattazzjoni:-

*jekk is-sentenza tkun giet deciza fuq provi li, b'sentenza moghtija wara, jiggu ddikjarati **foloz**, jew, li jkunu gew hekk iddikjarati b'sentenza moghtija qabel, izda l-parti telliefa ma kinitx taf b'dan il-fatt.*

F'dan ir-rigward hi bla bazi l-ewwel eccezzjoni u tieni eccezzjoni tal-konvenuti in kwantu hi l-ligi li taghti dan ir-rimedju lil min jallega li s-sentenza nghatat fuq provi foloz. Hu evidenti li l-falsita' tal-prova trid tirrizulta f'gudizzju separat. Falsita' li tista' tirrizulta wkoll f'testimonjanza (ara sentenza tal-Qorti tal-Appell **Caruana vs Gerada** deciza fis-26 ta' Gunju 1950).

Hu f'dan il-kuntest li trid tigi nvestigata l-premessa tal-atturi li "... Minhabba f'din ix-xhiedha falza r-rikorrenti sofrew pregudizzju sostanzjali u gew svestiti minn proprjeta privata appartenenti lilhom minghajr ma rcevew l-ebda kumpens" (fol. 2).

Jidher li l-kawza li qeghda tigi deciza llum saret wara l-osservazzjoni li ghamlet il-Qorti tal-Appell fis-sentenza tal-procedura ta' ritrattazzjoni. F'dak il-kaz Pace pprezentaw stqarrija ta' Nada delle Piane li kienet azzjonista tal-Malta & Europe Hotels Limited u li minghandha Pace jghidu li akkwistaw l-ishma. Fiha jinghad li:

- ma' zewgha kienet azzjonista principali tal-kumpannija li mis-sena 1960 bniet il-lukanda Grand Hotel Excelsior;
- waqt il-bini tal-lukanda kellhom bzonni iktar finanzjament u ghalhekk tkellmu ma' Cecil Pace u tramite l-Bical u Finindustry Ltd kienu ffinanzjaw il-progett;

Kopja Informali ta' Sentenza

- sussegwentement hi, flimkien ma' zewgha, ittrasferew l-ishma kollha lill-kumpannija ta' Cecil Pace, u dan wara li taw b'kera l-lukanda Grand Hotel Excelsior lill-kumpannija Pabros Ltd;
- bieghu l-ishma u ffirmaw id-dokumenti relattivi li wassal biex l-ishma gew trasferiti lill-kumpannija ta' Cecil Pace;
- fl-1972 il-lukanda fethet ghall-klijenti u ftit xhur wara krolla l-Bical;
- Michele Martone kien l-avukat ta' xi kredituri li fosthom kien hemm certu Lorenzo Ceci. Michele Martone kien jaghmel pressjoni fuq zewgha biex jithallas id-dejn. L-avukat taghhom kien Dr Joseph Maria Camilleri.
- Peress li l-ishma kienet ittrasferithom lil Cecil Pace, dejjem irrifjutat it-talbiet ta' Michele Martone sabiex tbieghlu l-ishma fil-kumpannija. Inoltre, qatt ma rcevev xi korrispettiv jew pagament minghand Martone.
- L-ishma gew trasferiti lil Cecil Pace.

Dikjarazzjoni li jidher li saret fit-2 ta' Jannar 2002 quddiem nutar Taljana. Wara, fis-7 ta' Jannar 2002 jidher li marret fl-ufficcju tal-Konslu ghal Malta, gewwa Firenze u kkonfermat id-dikjarazzjoni bil-gurament.

Binha Alessandro Ghidoli wkoll ghamel dikjarazzjoni quddiem nutar Taljan, datata 8 ta' Mejju 2002, fejn spjega li fl-1988 Michele Martone kien mar fir-residenza taghhom gewwa Firenze flimkien ma' certu Abela u Baldacchino. Ommu rrifjutat li tiltaqa' ma' Martone. Waqt il-konversazzjoni kien semma li missieru kien miet 8 snin qabel, ghal liema ahbar Martone waqa' f'silenzju. Imbaghad intalab jaghti spjegazzjoni dwar il-kwistjonijiet f'Malta, li hu ma setax jaghti ghaliex kien ghadu ta' eta' zghira fl-epoka meta graw 'il fatti. Waqt din il-laqgħa ommu ma kenitx prezenti. Wara kellu jsir jaf minghand ommu kif l-ishma fil-kumpannija kienu gew trasferiti lil Cecil Pace.

Dwar dawn l-istqarrijiet il-Qorti tal-Appell, fis-sentenza tat-22 ta' April 2004, qalet:

- "Fit-tieni parti fejn ix-xhud tichad li sar trasferiment lill-awtur tal-attur, huwa kontradett minn provi ohra li ga saret valutazzjoni ampja taghhom waqt is-smiegh tal-kawza, partikolarment il-kitba ta' trasferiment ta' ishma minn Nada delle Piane lill-awtur ta' l-attur tal-20 ta' Settembru 1972, iffirmat minnha stess";*
- "... l-istqarrija ta' [Alessandro] Ghidoli hija wkoll ghal kollox irrilevanti ghax, kif stqarr hu stess, meta sar il-ftehim ta' trasferiment ta' ishma bejn il-genituri tieghu u l-awtur ta' attur Martone fl-1972, kien ta' 'giovannissima eta' billi kellu biss tlettax-il sena".*

Ikun floku li l-qorti tghid fil-qasir x'wassal biex il-Qorti tal-Appell b'sentenza tal-25 ta' Frar 2000 tichad l-appell ta' Pace. F'dik il-kawza gie deciz min bejn Martone u Adelphi

Investments Limited, awtur ta' M.I.D.C. Limited, kellu jitqies li akkwista l-ishma minghand Ghidoli u delle Piane:

- L-Artikolu 6 tal-Articles of Association ta' Malta & Europe Hotels Limited kien jipprovdi ghall-procedura li kellha tigi segwita fit-trasferiment ta' ishma; *"no share may be transferred to non-members unless it is first offered to the shareholders who shall have the right of option in the proportion laid down in paragraph 7(2). Shares may be freely transferred inter vivos to the descendants of shareholders"*. Imbaghad skond 6(2): *"Transfer shall be effected by a written instrument in the usual form. Until the transfer is approved by the Board of Directors and registered by the Company the transferor shall be deemed to be the holder of the share or shares transferred by him"*. Skond l-Artikolu 6(4): *"The Board may, in its discretion, decline to register any transfer of shares to a person of whom it does not approve"*.
- Ma kienx bizzejjed ghall-proprietarju tal-ishma u l-akkwistent li jiffirmaw kuntratt dwar trasferiment tal-ishma. It-trasferiment kellu jigi **approvat mill-Bord tad-Diretturi u registrat**.
- Il-kuntratt tal-25 ta' Frar 1972 li sar bejn Ghidoli, della Piane u Adelphi Investments Limited ma wassalx ghat-trasferiment tal-ishma gialadarba ma kenitx azzjonista ta' Malta & Europe Hotels Limited. Skond il-Qorti tal-Appell il-ftehim kien iktar wiehed ta' konvenju milli ta' bejgh. M.I.D.C. Limited kienet akkwistat minghand certu Anthony Borg, zewg ishma fil-kumpannija². Kien minn dakinhar li M.I.D.C. Limited setghet takkwista l-ishma u b'hekk issir socju tal-kumpannija. Pero' t-trasferiment taz-zewg ishma kien jezigi li jigi rikonoxxut mill-Bord tad-Diretturi u registrat mill-kumpannija³. Sakemm isir dan, it-transferor *"... shall be deemed to be the holder of the share or shares transferred by him" (Article 6(2))*. Pass li baqa' ma sehwx. Ghaldaqstant, qatt ma kien hemm trasferiment validu ta' ishma favur M.I.D.C. Limited.
- It-titolu vantat minn M.I.D.C. Limited kien difettuz ghaliex ma kellhiex il-kapacita' li takkwista ishma gialadarba ma kenitx azzjonista meta sar il-ftehim ma' Ghidoli u delle Piane, u l-akkwist tal-ishma qatt ma gie accettat mill-Bord tad-Diretturi u lanqas registrat mal-kumpannija.
- Martone akkwista l-ishma ta' Ghidoli u delle Piane b'zewg skritturi tal-20 ta' Settembru 1972, bil-kundizzjoni espressa li t-trasferiment ikun effettiv mid-data li l-attur isir socju tal-kumpannija Malta & Europe Hotels Limited. Kondizzjoni li grat bl-akkwist mill-awtur ta' l-attur ta' sehem wiehed f'dik il-kumpannija, liema akkwist gie approvat mill-Kontrollur taghha, Dr K. Mifsud Bonnici li bil-ligi kien gie fdat bl-amministrazzjoni tal-kumpannija Malta & Europe Hotels Ltd.
- Il-Qorti tal-Appell ikkonkludiet: *"Din il-Qorti qeghda tirribadixxi illi dak li qed jigi deciz f'din il-kawza huwa l-aspett tekniku, formali tat-trasferiment li sar illi*

² Fatt konfermat mill-Qorti tal-Kummerc fil-kawza **Cecil Pace proprio et nomine vs Emanuel A. Bonello nomine** (145/1989) b'sentenza tal-14 ta' Dicembru 1989 (fol. 23).

³ Mill-proceduri ta' ritrattazzjoni jirrizulta li kien biss fil-31 ta' Lulju 1996 li nhareg ic-certifikat mill-Kontrollur (Emanuel Bonello) ta' Malta and Europe Hotels Limited. Fuqu jinghad: *"Registered as per Court Sentence (appeal) No. 145/89 dated 31st July 1996"*.

certament prima facie jistabilixxi li filwaqt li l-appellanti proprio et nomine ma jista' qatt jigi konsidrat illi validament akkwistaw l-ishma tal-konjugi Ghidoli ghax tali trasferiment kien jippekkha f'element essenzjali mehtieg biex jassigura l-validita' tieghu, inkwantu tirrizulta mankanti l-kapacita' tal-kompratur li jikkontratta, mhux l-istess jista' jinghad fil-kaz ta' l-akkwist ta' l-istess ishma li ghamel l-awtur ta' l-appellat".

Mill-provi li ressu l-atturi hu evidenti li qeghdin jipprovaw jergghu jifthu l-meritu tal-kawza deciza bis-sentenza tal-Qorti tal-Appell tal-25 ta' Frar 2000. Dan hu evidenti mill-affidavit ta' Cecil Pace u l-avukat Malcolm Pace, fejn per ezempju trattaw ir-rapport intern li kien sar mill-avukat Tonio Farrugia fuq inkarigu tal-Ministru tal-Finanzi u li dwaru l-Qorti tal-Appell ikkummentat hekk: *"Investigazzjoni li, fil-verita', ma kellhiex strettament rilevanza ghall-mertu tal-kawza taht ezami u li din il-Qorti qed tipprexxindi mill-konsiderazzjonijiet taghha u mill-konkluzjonijiet li l-avukat investigatur wasal ghalihom fir-rigward tas-shareholding attwali tal-Malta & Euorpe Hotels Ltd....."* (fol. 32 tas-sentenza). Dan hu evidenti wkoll min-nota li pprezentat fis-27 ta April 2007 (fol. 98) fejn qalet li Martone xehed il-falz. L-istess hu evidenti min-nota ta' sottomissjonijiet voluminuza tal-atturi. Hekk per ezempju huma l-argumenti dwar:-

- (a) Il-kliem *"e resolvera' il contratto"*, li Martone xehed li kien ziedhom hu. Ix-xhud qatt ma qal li dawn il-kliem ziedhom meta giet iffirmata l-iskrittura privata bejn Ghidoli, delle Piane u Investments Limited izda zmien wara fil-presenza ta' Cecil Pace. F'kull kaz l-argumenti li saru mill-atturi kienu flokhom fil-kawza 1707/1993. Inoltre, ix-xhieda li nghatat minn Dr Albert Ganado fil-kawza li qeghda tigi deciza llum, m'hijiex prova li Martone xehed falz meta qal li dawn il-kliem ziedhom fil-presenza u bil-kunsens ta' Pace. Dan apparti li l-Qorti tal-Appell qatt ma kkonkludiet li l-kuntratt iffirmat fil-25 ta' Frar 1972 ma kienx ighodd ghaliex sehhet kondizzjoni rizoluttiva. Sahansitra l-kliem *"e resolvera' il contratto"* ma jissemmewx fis-sentenza u ma fformawx il-bazi tad-decizjoni tal-Qorti tal-Appell u wkoll tal-ewwel qorti.
- (b) Jekk Ghidoli u delle Piane thallsux il-prezz minghand Pace. L-atturi jsostnu li l-prezz kollu thallas. L-istess l-atturi ghamlu kwantita ta' sottomissjonijiet li m'humix rilevanti ghal din il-kawza. Huma pproponew argument biex jipprovaw jikkonvincu lill-qorti li Martone gideb. Pero' dan m'huwix l-ezercizzju li ghandu jsir fil-kaz in ezami, izda kellu jsir fil-kawza 1707/93. Jinghad ukoll li fil-kawza tal-lum ma tressaq l-ebda xhud indipendenti li fir-realta' ta prova li l-prezz thallas kollu.
- (c) Jekk Ghidoli u della Piane baghatux it-telegramm mibghut lil Pace u kopja ta' liema gie esebit fil-kawza 1707/93 li jaqra hekk: *"Seguito suoi mancati pagamenti secondo comunicazioni Barclays Hull et sue inadempienze comit siamo d'accordo con lei ritenere null contratto vendita nostre azioni riservandoci ampia azione risarcimento. Per sua conscenza nostro procuratore*

sara Malta prossima settimana. Ghidoli delle Piane” u li Michele Martone xehed li kien intbaghat. F’dan ir-rigward fl-argumenti taghhom l-atturi ma ghamlu ebda riferenza ghall-xhieda indipendenti li fir-rikors guramentat qalu li ser juru li Martone xehed il-falz. Ovvjament ma setawx jaghmlu riferenza ghal tali xhieda, peress li f’dan ir-rigward ma tressqux xhieda indipendenti.

Fir-rikors guramentat l-atturi qalu li l-qerq jirrizulta:-

- i. Mid-deposizzjonijiet konfliggenti palezi li ta Michele Martone;
- ii. B’xiehda ohra indipendenti li juru li Michele Martone xehed il-falz;

Hu dwar dawn l-allegazzjonijiet li l-qorti trid tiddeciedi in kwantu l-qorti trid tibbaza d-decizjoni fuq l-ilment tal-atturi kif espress fir-rikors guramentat u mhux fuq xi ilment gdid li ssemma fil-kors tas-smiegh tal-kawza. F’dan il-kuntest il-qorti tosserva li:-

- (a) meta parti taghti l-verzjoni taghha u l-kawza tigi deciza, m’ghandux ikun li l-parti telliefa tipprova timpunja s-sentenza billi targumenta li l-parti l-ohra tat verzjonijiet konfliggenti. L-indagni dwar jekk parti qalix fatti li jikkonfliggu ma’ xulxin jispetta lill-qorti li taghti s-sentenza fuq il-meritu u lill-hadd iktar. L-apprezzament ta’ dak li tkun xehedet parti isir mill-qorti li tiddeciedi l-kawza fil-meritu. Kif osservat din il-qorti⁴ f’sentenza preliminari fil-kawza **Joseph Cardona vs Marija Scicluna** tad-19 ta’ Jannar 1993: *“Meta tintalab r-ritrattazzjoni fuq il-motiv tal-falsita’ tal-provi, jehtieg li l-pretiza falsita’ ma setghetx tigi opposta fil-gudizzju li tieghu l-parti interessata tkun trid titlob ir-ritrattazzjoni”*. L-ezercizzju dwar jekk Michele Martone tax verzjonijiet konfliggenti kellu jsir fil-kawza 1707/1993 u mhux wara li s-sentenza tal-Qorti tal-Appell saret gudikat.
- (b) Ix-xiehda li ressqu l-atturi u li jghidu li huma ‘indipendenti’, ma jaghtux prova li Michele Martone xehed il-falz. Dawn ix-xiehda huma n-nutar Dr George Bonello Du Puis (seduta tas-6 ta’ Dicembru 2007), Joseph Crocker (seduta tas-6 ta’ Dicembru 2007 u 27 ta’ Mejju 2009), Dr Albert Ganado (6 ta’ Dicembru 2007), Joseph Sammut (seduta tal-20 ta’ Frar 2008) u Tonio Fenech (seduta tal-20 ta’ Frar 2008). Xehed ukoll Raymond Gatt li jidher ghal MGI Malta Kontrollur tal-Bical (seduta tal-4 ta’ Gunju 2008, tad-9 ta’ Ottubru 2009, tas-7 ta’ Novembru 2011 u 6 ta’ Frar 2012). Il-qorti rat id-deposizzjonijiet ta’ kull wiehed mix-xhieda u ma tistax tasal ghal xi konkluzjoni li fil-kawza 1707/93 Michele Martone xehed il-falz. Hu veru li Raymond Gatt, fis-seduta tal-4 ta’ Gunju 2008, kien xehed li ma sabx cirkolari li biha Malta & Europe Hotels Ltd avzat lill-azzjonisti taghha li certu Zammit kien, fis-sena 1974, qieghed joffri sehem wiehed ghall-bejgh filwaqt li

⁴ Imhalled J. Said Pullicino.

Michele Martone xehed li:- *"Din l-offerta giet cirkolata lill-azzjonisti l-ohra li kellhom l-opzjoni imma hadd ma offra u allura akkwistajt wahda jien"* (seduta tal-24 ta' Marzu 1994). Pero' s-sentenza tal-25 ta' Frar 2000 m'hijiex bazata fuq din id-dikjarazzjoni ta' Martone. F'kull kaz `il fatt li Raymond Gatt ma sabx cirkolari fl-inkartament m'hijiex xi prova certa li ma saritx tali offerta lill-azzjonisti l-ohra. Inoltre l-konvenuti pprezentaw affidavit ta' Giuseppe Abela, li qal li kien segretarju tal-Malta & Europe Hotels Limited bejn Gunju 1972 u 31 ta' Dicembru 1974, u kkonferma li c-cirkolari kienet intbaghatet u hadd ma esprima nteress li jakkwistahom⁵. Dan apparti l-konsiderazzjoni l-ohra li fil-kawza 1707/1993 Pace kien diga' xehed li meta Martone xtara *"xtara share wiehed minghand Zammit ma pprezentax ittra li biha giet cirkolata l-offerta ta' bejgh lill-azzjonisti tal-kumpannija bhala ma jirrikjedi l-istatut...."* (fol. 82 tal-kawza 1707/93). Jekk Pace ried jaghti prova ta' dan fil-kawza 1707/1993 kellu kull opportunita' li jressaq lill-Kontrollur ta' dak iz-zmien bhala xhud u mhux jipprova jirrimedja ghan-nuqqas tieghu fil-kawza li qeghda tigi deciza llum.

- (c) L-atturi pprezentaw ukoll dak li qalu li huma affidavit ta' Nada delle Piane u binha Alessandro Ghidoli li gew ukoll presentati fil-proceduri ta' ritrattazzjoni. Prova li suppost kellha ssir fil-kawza 1707/1993, ghalkemm f'nota ta' kritika li kienu pprezentaw wara r-rapport tal-perit legali qalu li kienu tilfu kull kuntatt ma' delle Piane u ma kienux jafu fejn tghix. F'kull kaz hu veru li fid-dikjarazzjoni jinghad: *"avendo gia' venduto tutte le nostre azioni alla societa del signor Cecil Pace ho sempre rifiutato le richieste del signor Michele Martone di vendere le nostre azioni anche a lui....."*. Pero' l-iskrittura tal-20 ta' Settembru 1972 turi mod iehor u tgiddeb id-dikjarazzjoni li ghamlet Nada delle Piane. Inoltre, fid-dikjarazzjoni notarili li ghamlet fis-sena 2002 m'hemm l-ebda riferenza ghall-iskrittura fis-sens li l-firma taghha hi falsifikata. Ghalkemm fil-kawza 1707/1993 l-atturi argumentaw li l-pretensjonijiet ta' Martone kienu bazati fuq share transfer falsifikat, din baqghet biss allegazzjoni u xejn iktar. Fil-fatt din il-qorti fis-sentenza tal-31 ta' Ottubru 1997 osservat: *"Il-falsifikazzjoni tal-firma ta' Ghidoli fit-trasferiment favur Martone ma gietx ippruvata. Din il-Qorti zgur ma tistax tikkonverti ruhha f'Qorti tal-Magistrati tal-Pulizija bhala Qorti inkwirenti biex tindaga din l-allegazzjoni. Kien jispetta lill-konvenuti jippruvaw dan l-eghmil"*⁶.

Ghal dak li jikkoncerna Alessandro Ghidoli ma jista' jaghti l-ebda taghrif ghaliex fi kliemu f'dak iz-zmien kien ghadu tfajjel (twieled f'April 1959). Hu evidenti li personalment ma jaf xejn dwar dak li ghadha bejn il-genituri tieghu ma' Pace u Martone. Kif qalet il-Qorti tal-Appell fis-sentenza tat-22 ta' April 2004, **l-istqarrija hi ghal kollox irrilevanti.**

⁵ Kontro-ezami ma sarx u l-attrici llimitat ruhha biex tghid li li *"Meta taghsar ix-xhieda prodotta minn Martone biex jiddefendi din il-kawza ssib ftit li xejn ta' rilevanza"* (fol. 70 tan-nota ta' sottomissjonijiet).

⁶ Kopja tas-sentenza tinsab fl-atti tal-kawza 1202/07.

(d) Il-provi foloz iridu jkunu dawk li fuqhom ibbazat il-qorti biex taghti l-pronunzjament taghha. Fis-sentenza tal-25 ta' Frar 2000 il-Qorti tal-Appell ma bbazatx il-pronunzjament fuq id-deposizzjoni ta' Michele Martone. Mis-sentenzi tal-ewwel qorti u tal-Qorti tal-Appell hu car li d-deposizzjoni ta' Michele Martone ma ddeterminatx l-ezitu tal-kawza. Id-decizjoni tal-25 ta' Frar 2000 kienet bazata fuq min minn M.I.D.C. Limited u Martone gie l-ewwel registrat bhala azzjonist ta' Malta & Europe Hotels Limited. Il-Qorti tal-Appell ghamlitha cara li dak li gie deciz fil-kawza "*... Huwa **l-aspett tekniku, formali tat-trasferiment li sar***" u kkonkludiet li l-ishma kienu gew akkwistati minn Michele Martone, li hu l-awtur ta' Massimiliano Martone. Id-decizjoni tal-qorti hi bazata mhux fuq dak li xehed Michele Martone izda fuq il-provi li:-

[i] Fil-25 ta' Frar 1972 saret l-iskrittura privata bejn il-konjugi Ghidoli u Adelphi Investments Limited dwar l-ishma li l-Qorti tal-Appell qalet li li ma kienx il-bejgh tal-ishma. Irrizulta kif l-akkwist tal-ishma li M.I.D.C. Limited tallega li xtrat minghand il-konjugi Ghidoli ma giex registrat mal-kumpannija Malta & Europe Hotels Limited;

[ii] Fl-20 ta' Settembru 1972 il-konjugi Ghidoli ffirmaw skritturi li bihom ttrasferew l-ishma li kellhom lil Michele Martone. Fl-iskrittura li saret bejn Antonio Ghidoli u Martone hemm ukoll notament tal-Kontrollur Mifsud Bonnici "*non ho oggezione al trasferimento*" u datat 12 ta' Novembru 1974;

[iii] Fil-15 ta' Novembru 1972 M.I.D.C. Limited xtrat zewg ishma minghand Anthony Borg. Trasferiment li ma giex approvat mid-diretturi u lanqas ma gie registrat mal-kumpannija hlief snin twal wara⁷;

[iiii] Fil-25 ta' Novembru 1972 ghalaq il-BICAL u nhatar Kontrollur;

[iv] Fit-22 ta' Ottubru 1974 Martone nghata permess sabiex jixtri sehem wiehed minghand certu JS Zammit. Fit-23 ta' Ottubru 1974 il-Kontrollur hareg *share certificate* ghal dan is-sehem favur Martone.

[v] Fl-4 ta' Novembru 1988 il-Kontrollur Bonello hareg *share certificate* favur Martone fuq l-ishma li kien akkwista minghand il-konjugi Ghidoli.

[vi] Fis-27 ta' Mejju 1991 Michele Martone ttrasferixxa l-ishma lill-ibnu Massimiliano Martone u fit-18 ta' Lulju 1991 il-Kontrollur hareg share certificate favur Massimiliano Martone ghal 9212 sehem fil-kumpannija Malta & Europe Hotels Limited u li ghandhom in-numru dikjarat fl-istess dokument.

Il-Qorti tal-Appell ghamlitha cara li biex jigi determinat min hu s-sid tal-ishma: "*... ma kienx bizzegjed li jigi stabbilit li tkun giet skrupolozament segwita l-procedura stabbilita fl-Articles of Association ghall-bejgh taghhom. Kien ukoll mehtieg li jigi stabbilit li tali trasferiment validu jkun gie **debitament awtorizzat u registrat skond kif mis-socji previst fl-istess Articles***". Bazati fuq dawn il-provi u mhux dak li xehed Martone, bhall-ewwel qorti, il-Qorti tal-Appell ikkonkludiet li l-ishma kienu proprjeta tal-attur Martone.

⁷ Mill-atti ta' ritrattazzjoni jirrizulta li fil-31 ta' Lulju 1995 il-Kontrollur Bonello hareg share certificate f'isem M.I.D.C. Limited dwar dawn iz-zewg ishma. Mill-atti tal-kawza 1707/93 ma jirrizultax li Pace pprezenta dan id-dokument waqt is-smiegh tal-provi f'dik il-kawza.

Kopja Informali ta' Sentenza

Maghmula dawn il-konsiderazzjonijiet, fil-meritu l-azzjoni tal-atturi tfalli.

Ghal dawn il-motivi l-qorti tiddeciedi l-kawza billi:-

- 1. Tichad l-ewwel eccezzjoni. Spejjez a karigu tal-konvenuti.**
- 2. Tichad it-tieni eccezzjoni. Spejjez a karigu tal-konvenuti.**
- 3. Fil-meritu tilqa' l-eccezzjonijiet tal-konvenuti u tichad it-talbiet tal-atturi bl-ispejjez kontra taghhom.**

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----